

De kracht van leerlingen aanboren

Fred Korthagen

Het is boeiend dat de meeste scholen op de één of andere manier bezig zijn met vernieuwing. Vaak gaat het daarbij om meer vrijheid en verantwoordelijkheid aan leerlingen geven, om het vergroten van zelfstandigheid of ontwikkelen van sociale competenties. Daardoor zijn elementen van het daltononderwijs steeds meer ook elders in het onderwijs te vinden. Daar kunnen aanhangers van de 'daltonvisie' trots op zijn. Maar ook wordt het dan extra belangrijk om voorop te blijven lopen en nieuwe inzichten te benutten.

De positieve psychologie kan een prachtige verdieping geven aan de daltonvisie. De positieve psychologie richt zich op 'flourishing' (Seligman, 2011), het tot bloei komen van mensen, o.a. door hen bewust te maken van hun persoonlijke kwaliteiten, hun kernkwaliteiten. Als je leerlingen tot zelfstandigheid en tot vrijheid in verantwoordelijkheid wilt brengen, en hen wilt leren optimaal samen te werken, dan is het belangrijk dat zij de kernkwaliteiten ontwikkelen die daarbij helpen (Korthagen & Lagerwerf, 2011). Denk aan kwaliteiten zoals doorzettingsvermogen, flexibiliteit, analytisch vermogen, durf, hulpvaardigheid, inlevingsvermogen. Als mensen zich bewust zijn van hun kernkwaliteiten, komen ze meer in hun kracht, voelen ze zich gelukkiger, en worden ze ook effectiever (Korthagen, Kim & Greene, 2013). Uit onderzoek dat we uitvoerden op scholen blijkt dit inderdaad zo te werken bij leerlingen en bij leraren (Korthagen, 2012; Attema, Korthagen & Zwart, 2011).

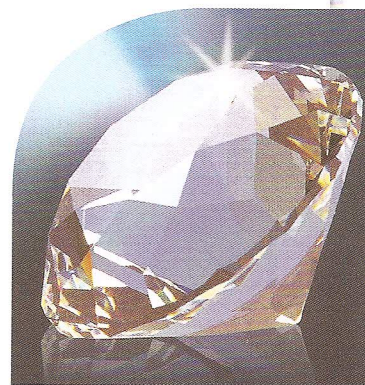
Tegelijkertijd blijkt uit onze lesobservaties dat leraren niet vanzelfsprekend aandacht geven aan kernkwaliteiten bij leerlingen, laat staan dat ze die benoemen. Positieve feedback gaat in de dagelijkse praktijk veelal niet verder dan "goed zo", vaak gevolgd door

"maar...." (Voerman e.a., 2012). Daar komen leerlingen niet echt van in hun kracht. Kennelijk is het nog een hele stap om tegen een leerling te zeggen: "Ik zie jouw kwaliteit van creativiteit" of "Wat ben jij een doorzetter!" Doen leraren dat wel, dan kunnen ze leerlingen ook uitdagen hun kwaliteiten vaker te benutten. Leerlingen voelen zich dan niet alleen gezien in wie zij zijn, maar dit leidt ook tot 'flourishing'. We zeggen wel dat de 'diamant van binnen' gaat stralen (Evelein & Korthagen, 2011). Dat is een passende metafoor, want een diamant heeft vele facetten en die verbeelden de schat aan kernkwaliteiten van iedere leerling. Het is een mooie uitdaging die te laten stralen.

De positieve psychologie heeft ook de 3-op-1-regel opgeleverd (Fredrickson, 2009): mensen groeien optimaal als ze meer dan driemaal zoveel positieve ervaringen hebben als negatieve. Een belangrijke vuistregel voor leraren is dus: besteed veel aandacht aan successen van leerlingen en minder aan wat er mis gaat, en geef veel positieve feedback, liefst door kernkwaliteiten te benoemen. Ook hier is het minder leuke nieuws dat de meeste leraren de 3:1-verhouding niet blijken te halen, tenzij die hierin geschoold of begeleid zijn (Voerman e.a., 2012).

Hoe komt het toch dat we in de dagelijkse schoolpraktijk zo weinig gericht zijn op kracht en kwaliteit? Ik heb ontdekt dat er geen land op de wereld is waar een focus op kracht zoveel weerstand oproept als in Nederland. Misschien is het een gevolg van onze calvinistische achtergrond: je moet vooral niet te veel genieten van wat goed gaat, laat staan trots zijn op jezelf. Maar dat is wel wat ik de leerlingen en leraren in het daltononderwijs gun!

Fred Korthagen begon zijn loopbaan als wiskundeleraar en is nu emeritus-hoogleraar onderwijskunde, gespecialiseerd in reflectie en professionele ontwikkeling. Hij is betrokken bij onderzoek in de onderwijspraktijk en geeft wereldwijd cursussen 'Krachtgericht Coachen', die gericht zijn op de ontwikkeling van kwaliteiten van leraren, leerlingen en scholen. Hij ontving internationale prijzen voor zijn werk, dat in vele talen is vertaald. In Nederland is vooral zijn boek 'Leren van binnenuit' bekend. Meer informatie: www.korthagen.nl.

Bron:
Omslag van *Werken vanuit je kern* (Evelein & Korthagen, 2011)

Referenties

Attema-Noordewier, S., Korthagen, F. & Zwart, R. (2011). Promoting quality from within: A new perspective on professional development in schools. In M. Kooy & K. Van Veen (Eds), *Teacher learning that matters: International perspectives* (pp. 115-142). London/New York: Routledge.

Evelein, F. & Korthagen, F. (2011). *Werken vanuit je kern: Professionele ontwikkeling vanuit kwaliteiten, flow en inspiratie*. Amsterdam: Boom/Nelissen.

Fredrickson, B. (2009). *Positivity: Groundbreaking research reveals how to embrace the hidden strength of positive emotions, overcome negativity, and thrive*. New York, NY: Random House.

Korthagen, F.A.J. (2012). Over op leiden en reflecteren: Ongemakkelijke waarheden en wenkende perspectieven. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 33(1), 4-11.

Korthagen, F.A.J., Kim, Y.M., & Greene, W.L. (Eds.) (2013). *Teaching and Learning from Within: A Core Reflection Approach to Quality and Inspiration in Education*. New York/London: Routledge.

Korthagen, F. & Lagerwerf, B. (2011). *Leren van binnenuit: Kwaliteit en inspiratie in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma.

Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. New York: Free Press.

Voerman, L., Meijer, P.C., Korthagen, F.A.J. & Simons, R.J. (2012). Types and frequencies of feedback interventions in classroom interaction in secondary education. *Teaching and Teacher Education*, 28, 1107-1115.